

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : ความเชื่อมโยง Paradigm การบริหาร Thailand 4.0 Sufficiency Economy Philosophy : Connectivity with Paradigm Management to Thailand 4.0.

ภัทรพล ทศมาส¹ สากล พรหมสทธิ² และคมขำ สินธุรัตน์³

Pattarapon Tossamas¹ Sakon Phromsathit² and Khomkam Sinturat³

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี^{1,2,3}

Corresponding author, E-mail : Pattara.pon@hotmail.com

สาระสังเขป

ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ รวมถึงระดับรัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ กระบวนทัศน์ใหม่ที่กำลังนำพาประเทศไทยก้าวไปสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง Paradigm ทางการบริหารที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มอบไว้ให้กับคนไทยทุกคนถือปฏิบัติ ให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการ “ร่วมคิด ร่วมทำ” เพื่อให้ประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้ระดับสูง โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย หลักการ ทฤษฎี(Theory) ในการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางสร้างความเข้มแข็งจากภายใน นั่นคือ “ระเบิดจากข้างใน” ด้วยการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตร การเกษตรประณีต การผลิตที่สมดุล การแปรรูป การพัฒนาตลาด และเชื่อมต่อเครือข่ายผู้ผลิต เพื่อขับเคลื่อนกระบวนทัศน์การพัฒนา Thailand 4.0 ไปตามทางสายกลาง มีคุณธรรม จริยธรรมและไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นเดือดร้อน

คำสำคัญ : กระบวนทัศน์, เศรษฐกิจพอเพียง, ไทยแลนด์ 4.0

SUMMARY

The sufficiency theory is to a philosophical approach to self-reliant existence and their practice of people at all levels to the national level. Economic development and the country to perform in the middle approach especially to keep pace with globalization by using the principles of sufficiency, moderation, reasonableness and good immune system. Globalized world, a new paradigm is being brought Thailand to “Thailand 4.0” is the sufficiency theory or Paradigm. Management at the King has given to Thailand every practice. Thailand so that everyone involved in the “contemplate doing. “To push the country to a middle income country with a trap higher income levels. The core philosophy consists of theory (Theory) in the country to perform in the middle strengthening from within a “blast from the inside” by promoting a strong agricultural sector. Agricultural intricately Balanced development, production, processing, marketing and networking manufacturers. To drive development paradigm, Thailand 4.0 along the center line of morality, ethics, and not let others encroach upon boiling.

Keywords : Paradigm ; Sufficiency Economy ; Thailand 4.0

บทนำ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยการนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบาย จะนำพาประเทศก้าวสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” กล่าวคือ ประเทศไทยได้มีการพัฒนา เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่โมเดล “ประเทศไทย 1.0” ที่เน้น ในภาคการเกษตรเป็นสำคัญเพื่อก้าวไปสู่ “ประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่โมเดลปัจจุบัน “ประเทศไทย 3.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก การพัฒนาเน้นในเรื่องการพัฒนา สู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็ง จากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” [1] การเตรียมความพร้อมของประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 มีปัจจัยหลายอย่างที่ต้อคำนึงถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้มีประชากรอีกจำนวนมากที่อยู่ในระบบ 1.0, 2.0, 3.0 ดังนั้น การจะเปลี่ยนแปลงต้องเป็นการก้าวทีละ ก้าวจึงจะเกิดความยั่งยืนได้ การที่ประเทศจะเป็น Thailand 4.0 ได้ ทุกอย่างต้องใช้หลักการบริหารผ่านกระบวนการการบริหาร เพื่อสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ดี และต้องใช้ความอดทน เป็นอย่างมาก เพราะกว่าจะเห็นผลต้องใช้เวลาอันยาวนาน เปรียบดังการ ปลูกต้นไม้ ที่จะต้องมีการเตรียมดินให้ดี มีเมล็ดพันธุ์ที่ดี และ ต้องเฝ้าดูแลรดน้ำพรวนดิน เพื่อให้ต้นไม้เจริญเติบโตขึ้นมาได้ ทุกอย่างต้องใช้เวลาและต้องดำเนินงานหลายส่วนไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการขับเคลื่อนประเทศ ดังพระราชดำริว่าด้วย เศรษฐกิจพอเพียง “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับ ขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชน ส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอ สมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความ เจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป” (18 กรกฎาคม 2517) [2]

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า 30 กว่า ปี เป็นแนวคิด ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึง

ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไป สู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง “คนอื่นจะว่าอย่างไร ก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มี สิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความ พิจารณาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงาน ตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอ อยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอ อยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้” (4 ธันวาคม 2517) พระบรมราโชวาทที่ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยาย ตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่ เพียงอย่างเดียวอาจจะ เกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วน ใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร แล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่ง หมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการ พัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐาน ก่อน นั่นคือ ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกิน ก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้าง พื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อน เน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป [2] ซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำพระ ราชดำริดังกล่าวมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์โมเดลเศรษฐกิจรูปแบบ ใหม่ “ประเทศไทย 4.0” เป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาล ที่ต้องการปรับ เปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” กล่าวคือ ในปัจจุบัน เรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” เรา ต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” นั้นหมายถึงการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 4 มิติสำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional farming) ใน ปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและ เทคโนโลยี (Smart farming) โดยเกษตรกรต้องรู้รายขึ้น และ เป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) 2) เปลี่ยน จาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่รัฐต้องให้ความ ช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง และ 3) เปลี่ยนจาก Traditional

Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High value services 4. เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

พระราชดำริแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับ โมเดล“ประเทศไทย 1.0-4.0” ที่รัฐบาลน้อมนำพระราชดำริมาขับเคลื่อนประเทศ โดยการส่งเสริมชุมชนหรือการพัฒนาชนบทที่สำคัญ ๆ คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก พัฒนาทั้งด้านอาชีพและส่งเสริมการเกษตร ให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่น โดยยึดหลัก 1) หลักการไม่ใช้วิธีการสั่งการแต่ให้เกษตรกรที่เห็นชอบแล้วปฏิบัติตาม 2) หลักการคนทุกคนไม่ว่าระดับใด ย่อมมีจิตใจเป็นอิสระ มีความคิดเห็น มีความพอใจ เป็นของตนเอง ไม่ชอบการบังคับ นอกจากนั้นยังมีขนบธรรมเนียม มีแบบแผนแตกต่างกัน 3) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (People participation) เน้นที่การร่วมคิดเป็นสำคัญ 4) หลักประชาธิปไตยในการดำเนินการ 5) หลักสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น สภาพทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น 6) หลักการสร้างพลังความเข้มแข็งจากภายใน คือ ต้องสร้างพื้นฐาน ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น 7) หลักการส่งเสริมหรือสร้างเสริมสิ่งที่ดีงามของชนชาติและความเป็นความต้องการอย่างสำคัญ คือ ความรู้ด้านต่าง ๆ มีความรู้ในเรื่องของการทำมาหากิน การทำการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 8) หลักการนำความรู้ในด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเข้าไปถึงมือชาวชนบทอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง [2] เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติ ทฤษฎี (Theory) วิธีการ (Means) และผล การกระทำ (Ends) รัฐต้องมีบทบาททางสังคม ที่จะสร้างให้คนในสังคมมีความพอเพียง มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน นำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบทฤษฎี การบริหารให้ดำเนินไปในทางสายกลาง และก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จำเป็นต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างเช่นการนำ

วิชาการต่างๆ มาใช้ในการบริหารในทุกขั้นตอน [3] ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการเชิดชูสูงสุดจาก สหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟีอันนัน ในฐานะเลขาธิการ องค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯถวายรางวัล The Human development lifetime achievement award แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ วันที่ 26 พฤษภาคม 2549 และได้ปาฐกถา ถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จาก การสร้างภูมิคุ้มกันตนเองสู่หมู่บ้าน และเศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อ ประเทศไทยและนานาประเทศ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน

จากความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว ยังปรากฏหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์แห่งความพอเพียงสู่การบริหาร Thailand 4.0 ทั้งระดับบุคคล และการรวมกลุ่มเป็นองค์กร [4] ระดับบุคคล เช่น นายผาย สร้อยสระกลาง อาชีพ เกษตรกรรม อยู่บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 1 บ้านสระคูณ ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลงานดีเด่น คือ ร่วมกับครุฑคำเตือน และครุฑาสุทธินันท์ ตั้งโรงเรียนชุมชนอีสาน เพื่อแสดงบทบาทและทำหน้าที่เป็นสถาบันประสานงานเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในห้องถิ่นโดยเฉพาะภาคอีสาน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกลุ่มอีได้น้อย มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาก็เพื่อแสดงบทบาท และทำหน้าที่เป็นสถาบันประสานงานเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในห้องถิ่น โดยเฉพาะภาคอีสาน เป็นการพัฒนาคือให้มีความเข้มแข็งพึ่งตนเอง พึ่งพากันเองได้ในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะภาคอีสาน เป็นการพัฒนาคือให้มีความเข้มแข็งพึ่งตนเอง พึ่งพากันเองได้ในชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเพื่อมีส่วนร่วมเสริมสร้างการพัฒนาประเทศไทยโดยรวมให้มั่นคง [5] การรวมกลุ่มระดับองค์กร เช่น สู้แล้งด้วยรัก “ลิ้มทอง” พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติจัดการน้ำฯ พื้นหมู่บ้าน แร่นแคว้นด้วยความรัก-สามัคคี สู่ชุมชนต้นแบบจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริฯ โดยเริ่มพัฒนาที่ดินทำกินและบริหารจัดการแหล่งน้ำด้วยการศึกษาจากแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปัจจุบัน มีการบริหาร

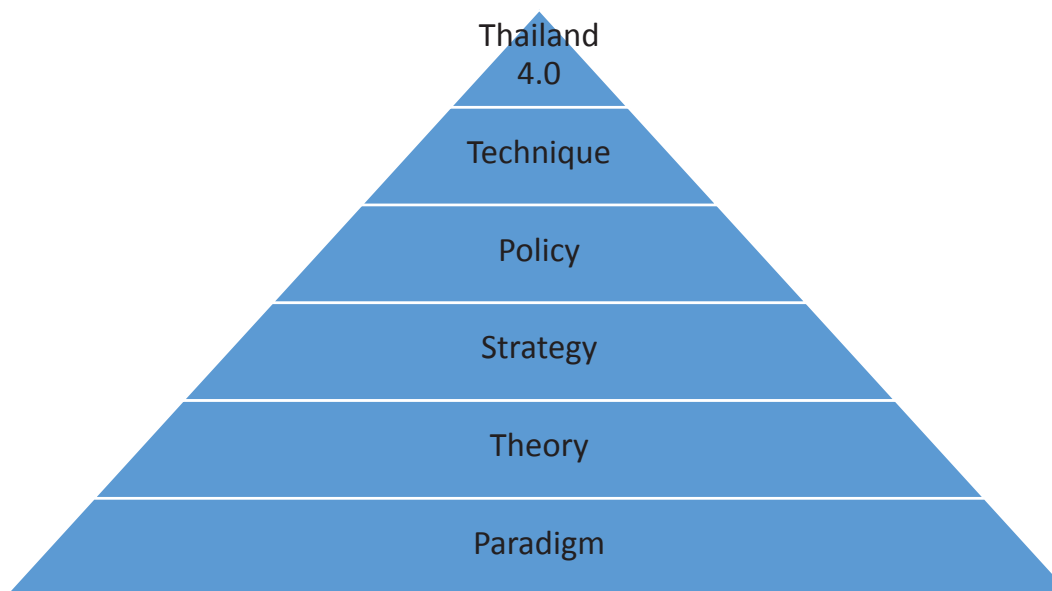
จัดการน้ำด้วยการแบ่งสรรปันน้ำ สร้างแก้มลิง-ถนนน้ำเดิน - สระพวง-คลองซอย-คลองตักน้ำหลาก “แก้น้ำแล้ง ลดน้ำท่วม” พลิกชีวิตชาวบ้าน 1,700 หลังคาเรือนอยู่ดีกินดีตามวิถีพอเพียง ยึดคติ “มีน้ำเท่ากับมีเงิน” สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำด้วยการทำนาปีและการเกษตรผสมผสาน

อย่างไรก็ดีจากการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนก็ยังไม่สามารถน้อมนำและถ่ายทอดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างลุล่วงมากนัก นั้นแสดงว่ารัฐบาลซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นองค์กรในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปสู่ ไทยแลนด์ 4.0 ไม่เข้าใจปรัชญาอย่างถ่องแท้แล้ว ย่อมส่งผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ ไทยแลนด์ 4.0 ได้ การขับเคลื่อนดังกล่าว [6] เรียกว่า วิฤตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของความไม่รู้ว่า จะนำปรัชญานี้ไปใช้ทำอะไร กลายเป็นว่าผู้นำสังคมทุกคน ทั้งนักการเมืองและรัฐบาลใช้คำว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นข้ออ้างในการทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้รู้สึกว่าได้ตอบสนองพระราชดำรัสและให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีหรือกล่าวง่าย ๆ ว่าเศรษฐกิจพอเพียงถูกใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือเพื่อตัวเอง ซึ่งความไม่เข้าใจนี้อาจเกิดจากการ ลับสนว่าเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่นั้นเป็นเรื่องเดียวกัน ทำให้มีความเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิเสธ อุตสาหกรรมแล้วกลับไปสู่เกษตรกรรมซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกรที่มองไม่เห็นช่องทางที่จะทำให้ตัวเกษตรกรเองไปถึงไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างไร รัฐบาลต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการบริหารภาครัฐ เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปสู่ “ประเทศไทย 4.0”

ความเชื่อมโยง Paradigm การบริหารสู่การปฏิบัติ

ภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่ที่กำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนผ่านจึงเกิดปัญหาหลายด้าน โดยหลายฝ่ายที่อยู่ในกระบวนทัศน์ยังไม่เข้าใจตรงกัน หรือกำลังปรับวิสัยคิด ปรับกระบวนการแสวงหากระบวนการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” ให้เกิดผลให้เร็วที่สุด โดยแสวงหาวิธีการที่ดีกว่าหรือดีที่สุด ในขณะที่กระบวนทัศน์กำลังปรับเปลี่ยนอยู่เอง ไม่อาจจะเป็นการปรับกระบวนทัศน์เรื่องอะไร จะมีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่มั่นใจ ไม่ค่อยจะถนัด จะทำได้ไหม และอีกหลาย ๆ อย่างในช่วงเปลี่ยนผ่านเหมือนกับเวลาเราเปลี่ยนกระบวนทัศน์เมื่อตอนเราหัดขี่จักรยาน เราก็คงมีความหวั่นไหว กลัวล้ม ไม่แน่ใจว่าเราขี่ไปได้หรือเปล่า ระยะเปลี่ยนผ่านเหล่านี้ จะรู้สึกทุกอย่างยากไปหมด เหมือนกับช่วงเปลี่ยนผ่านของกระบวนทัศน์ “ไทยแลนด์ 1.0” มาเป็น “ไทยแลนด์ 4.0” กระบวนทัศน์การบริหารที่กำลังเกิดขึ้น ความไม่เข้าใจชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ “ร่วมคิด” เพื่อให้ประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้ระดับสูง รวมถึงแนวคิดของคนส่วนใหญ่ที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ยังอยู่ในกระบวนทัศน์เดิม ก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

อย่างไรก็ตามการศึกษา Paradigm ทางการบริหารที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้สอนไว้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการศึกษาทั้งในกระบวนการ หลักการ ทฤษฎี (Locus) และจุดเน้น (Focus) โดยตั้งอยู่บนฐานทฤษฎี [6] จากการศึกษาการประยุกต์และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อช่วยขับเคลื่อนองค์กรภาครัฐให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักความยากจน โดยต้องเข้าใจศาสตร์ทางการบริหารและนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยทั่วไป กระบวนการสู่ความสำเร็จของ Paradigm การบริหาร Thailand 4.0 เป็นไปในลักษณะกระบวนการบริหาร ดังภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการสู่ความสำเร็จของ Paradigm การบริหาร Thailand 4.0

กระบวนทัศน์ (Paradigm) ในปี ค.ศ. 1992-1996 [7] เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องกระบวนทัศน์ในเชิงวิทยาศาสตร์ว่า หมายถึง ชุดของความคิด ที่โยงใยทฤษฎีความรู้ สมมติฐาน และความสำเร็จต่าง ๆ ของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นสากล กระทั่งเป็นต้นแบบ (แนวคิด ค่านิยม ความเชื่อ) ในการมองปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งตามบริบทในแนวคิดของเขา หมายถึง ชุมชนทางวิทยาศาสตร์ [8] ต่อมา Capra เห็นว่า แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ใหม่และการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ที่ [26] Thomas S. Kuhn เสนอมากกว่า 30 ปีแล้ว มีความจำเป็นจะต้องให้ คำนิยามใหม่ โดย Capra ให้นิยามว่า “กระบวนทัศน์เชิงสังคม” หมายถึง มโนทัศน์ (Concept) ค่านิยม (Value) การรับรู้ (Perception) ที่ชุมชนหนึ่งมีหรือกระทำร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดวิสัยทัศน์แห่งความเป็นพื้นฐานของการจัดระบบตนเองของชุมชนนั้น ๆ

นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิไทยหลายท่าน ได้ให้ความหมายกระบวนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ทศนะแม่บทหรือรากฐานของวิถีคิดทั้งหมดเป็นทัศนะพื้นฐานหรือรากฐาน ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิถีคิดต่าง ๆ และกำหนดวิถีคิดของมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ กัน หรือกระบวนทัศน์เป็นทัศนะแม่บทหรือเป็นความเชื่อระดับพื้นฐานของความคิดที่มี อิทธิพลก่อให้เกิดทัศนะความเชื่ออื่น ๆ

หรือกระบวนทัศน์ หมายถึง วิถีคิด วิถีปฏิบัติ และวิถีให้คุณค่า ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของการมองโลกความเป็นจริงแบบหนึ่ง [9], [10], [11], [12], [13] แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์และโพสต์โมเดิร์น (Paradigm and postmodern) จากแนวคิดของ [14] ได้กล่าวถึง กระบวนทัศน์นั้นมีโครงสร้างหลัก 3 ประการดังนี้

1. ภาววิทยา (Ontology) : อะไรคือ ธรรมชาติของความรู้ ความจริง
2. ญาณวิทยา (Epistemology) : อะไรคือ ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้แสวงหาความรู้ ความจริง และความรู้ ความจริง
3. วิธีวิทยา (Methodology): ผู้แสวงหาความรู้ความจริง ควรจะแสวงหาความรู้ ความจริงด้วยวิธีใด ในขณะที่ Kuhn, Thomas S. [9] ได้วิเคราะห์กระบวนทัศน์ในเชิงปรัชญา ว่า ประกอบด้วย ฐานคติที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาววิทยา (Ontology) คือ ตัวความรู้ว่า อะไรคือความจริง กระบวนทัศน์ เป็นเรื่องของความจริงสุดท้าย (Ultimate reality) ว่าจักรวาลประกอบขึ้นมาจากอะไรบ้าง กระบวนทัศน์เชิงวิทยาศาสตร์แบบกลไกที่ผ่านมา อธิบายจักรวาลเฉพาะในมิติด้านสสาร และพลังงาน ในขณะที่กระบวนทัศน์ใหม่

[15] ในสังคมปัจจุบันอธิบายว่ามีมิติอื่น นอกเหนือ ไปจากนั้น คือ มิติทางจิตวิญญาณและชีวิตรวมอยู่ด้วย 2) จักรวาลวิทยา (Cosmology) คือ การจัดความสัมพันธ์ของความเป็นจริงเหล่านั้น ว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นสัมพันธ์กันอย่างไร ด้วยกฎเกณฑ์แบบไหน ซึ่งในกระบวนการค้นคว้า วิทยาศาสตร์ที่ผ่านมาเป็นจักรวาลวิทยาแบบนิวตัน ที่มองความสัมพันธ์ระหว่างมวลสาร ในเชิงกลไก ตามกฎเกณฑ์ทางกายภาพของฟิสิกส์และเคมี สิ่งที่ขาดหายไปจึงเป็นมิติทาง จิตวิญญาณ และ 3) ญาณวิทยา (Epistemology) คือ การตรวจสอบและการพิสูจน์ความจริงว่า เราเชื่ออย่างไรว่าสิ่งนั้นเมื่ออยู่จริง ในกระบวนการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมา การตรวจสอบความจริงนั้นความเป็นภาววิสัยในการตรวจวัด แต่กระบวนการค้นคว้าใหม่กลับ มองว่าความเป็นจริงทุกอย่างล้วนแต่ไม่มีตัวตนทั้งสิ้น เกิดจากการปรุงแต่งของจิตมนุษย์

อย่างไรก็ตาม แต่ละกระบวนการค้นคว้าจะมีฐานคิดที่แตกต่าง กัน ผลลัพธ์ในทาง ปฏิบัติจึงแตกต่างกันออกไปทั้งกระบวนการค้น แบบลดส่วน/กลไกและกระบวนการค้น แบบองค์รวม ต่างก็เป็นระบบความคิด ความเชื่อที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อตอบปัญหา ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และกระบวนการค้นไม่ใช่คำตอบเดียว สำหรับการแก้ปัญหา ทั้งหมดที่เกิดขึ้น สำหรับการเปลี่ยนแปลง กระบวนการค้นแต่ละครั้งนั้นแม้จะถูกเลือกขึ้นมา เพื่อตอบปัญหา ในช่วงเวลานั้นก็ตาม อย่างน้อยกระบวนการค้นนั้นควรจะมีฐานคิด ที่ไม่ห่างไกลจาก “ความจริง” ของธรรมชาติในยุคสมัยนั้น ๆ

Social Development Club. [16] ทฤษฎี (Theory) หมายถึง คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้ง หลายหนจนสามารถอธิบายข้อเท็จจริงสามารถคาดคะเนทำนาย เหตุการณ์ต่าง ๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงเป็นผลให้สมมติฐาน กลายเป็นทฤษฎี เช่น ทฤษฎีเซลล์ (Cell theory) ทฤษฎี วิวัฒนาการ (The evolution theory) เป็นต้น หรือ คือกลุ่ม ความสัมพันธ์ของแนวคิดคำนิยาม และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายลักษณะของปรากฏการณ์หนึ่ง และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายหรือ คาดเดาปรากฏการณ์นั้น [6] ในทางวิทยาศาสตร์นั้น ทฤษฎี มีความหมายว่าชุดของความคิดรวบยอด (A set of concepts), ชุดของข้อเสนอ (A set of propositions) และชุดของการสร้าง (A set of construct) ทฤษฎีเป็นข้ออธิบายที่มีรากฐานอยู่บน

ความรู้ชุดหนึ่ง สามารถพิสูจน์ ทดลองได้ มีความสมเหตุสมผล และสามารถให้นำมาคาดการณ์ได้โดยลักษณะสำคัญของทฤษฎี ในทางวิทยาศาสตร์มี 5 ข้อ คือ 1) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นนามธรรม (Abstract rule) 2) สามารถอธิบายได้เป็นการทั่วไป (Generalized) 3) สามารถพิสูจน์ และทดสอบได้ (Testability) 4) ผลที่ได้จากการพิสูจน์ และทดสอบมีความเที่ยงตรง (Validity) 5) มีความน่าเชื่อถือเนื่องจากการผ่านการพิสูจน์ และทดสอบมาแล้ว (Reliability) [16] ในทางสังคมศาสตร์ไมเคิล โอคชอตต์ (Michael joseph oakeshott) [7] นักปรัชญาและทฤษฎีการเมืองชาวอังกฤษ ได้พยายามจะทำความเข้าใจคำว่าทฤษฎี โดยการวิเคราะห์ผ่านรากของคำในภาษากรีกโบราณโดย โอคชอตต์กล่าวถึงคำในภาษากรีก 5 คำ คือ (théa), (Theorein), (Theorós), (Theoría) และ (Theórema) โดยโอคชอตต์อธิบายว่า [9] 1) Théa หมายความว่า “สิ่งที่ถูกมองเห็น, การถูกมอง, การปรากฏขึ้น” 2) Theorein หมายความว่า “กริยาอาการของการมอง, กริยาอาการสำรวจในสิ่งที่เกิดขึ้น (théa)” 3) Theorós หมายความว่า “ผู้พิจารณา ผู้ที่ทำกริยาอาการของการมอง (Theorein) และตั้งคำถามกับตนเองเพื่อพยายามเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น (Theoría) นั้น” 4) Theoría หมายความว่า “การพยายามเข้าใจในสิ่งนั้นๆ หรือสิ่งที่เกิดขึ้น” และ 5) Theórema หมายความว่า “สิ่งที่ผู้มอง (Theorós) สรุปขึ้นว่าสิ่งที่ผู้มองมองเห็น (Théa) นั้นคืออะไร

กลยุทธ์ (Strategy) [18] ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม, วิธีการที่ต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ, เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ [19] ได้กล่าวถึงความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์ การตัดสินใจในแบบข้ามหน้าที่ (Cross-Functional) ซึ่งทำให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้ [20] ได้ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของการดำเนินเชิงกลยุทธ์ในองค์กรจะขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับปัจจัยองค์กร 7 คือ แบบจำลอง 7 S ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ (Strategy) การวางแผนการกระทำของบริษัทเพื่อการตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก 2) โครงสร้าง (Structure) คุณลักษณะขององค์การที่มองเห็นได้จากแผนภูมิขององค์การซึ่งแสดงให้เห็นขนาดของการควบคุม การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ ความสัมพันธ์ และอำนาจหน้าที่ 3) ค่า

นิยมร่วม (Shared values) หมายถึงเป้าหมายสูงสุด ที่มักจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรค่านิยมร่วมจะเป็นแนวความคิดรากฐานของการสร้างธุรกิจขึ้นมาและเป็นทิศทาง ในอนาคตที่ทีมผู้บริหารระดับสูงต้องการให้ซึมซับไปทั่วองค์กร 4) ระบบ (System) เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติงานทุกอย่าง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่ต้องใช้เพื่อการดำเนินงานขององค์กร 5) คน (Staff) หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร 6) แบบการบริหาร (Style) แบบความเป็นผู้นำของผู้บริหารซึ่งจะสะท้อนให้เห็นได้ จากวัฒนธรรมขององค์กร และ 7) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะหรือความสามารถดีเด่น หรือสิ่งที่บริษัทกระทำได้ดีที่สุด ดังนั้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการจัดการโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ของ การสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและประเมินกลยุทธ์อย่างเป็นระบบให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ด้วยการมุ่งเน้น หรือ ผลักดัน เพื่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์โดย กระบวนการปฏิบัติการ (Operations process) และกระบวนการสนับสนุน (Supporting process) อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

นโยบาย (Policy) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) [18] หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ หรือ นโยบายสาธารณะ (Public policy) หมายถึง แนวทางกิจกรรม การกระทำ หรือการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้แนะให้กิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยมีการวางแผน การจัดทำโครงการ วิธีการบริหารหรือกระบวนการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชน ผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง [21] หรือ นโยบายสาธารณะ (Public policy) หมายถึง 1) สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำ 2) กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลหรือองค์กรของรัฐจัดทำขึ้นเช่น การจัดการบริการสาธารณะ (Public services), การจัดทำสินค้าสาธารณะ (Public goods), การออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย 3) แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้น เพื่อตอบสนองต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือแนวทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา 4) ความคิดของรัฐที่กำหนดว่าจะทำอะไรหรือไม่ อย่างไร เพียงไร เมื่อไร 5) แนวทางกว้าง ๆ ที่รัฐบาล (ไม่ว่าจะระดับใด) กำหนดขึ้นเพื่อล่วงหน้า เพื่อ

เป็นการชี้แนะให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ตามมา [21]

เทคนิค (Technique) หมายถึง ศิลปะหรือกลวิธีเฉพาะในศาสตร์นั้น ๆ ที่สามารถใช้เทคนิคที่มีแบบแผน สามารถเรียนรู้วิธีการหรือการฝึกฝนความรู้จนเกิดความชำนาญเฉพาะเรื่อง โดยสามารถถ่ายทอดได้

ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) หมายถึง ยุทธศาสตร์สำคัญในการนำพาประเทศไทยหลุดพ้น “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง ก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูง” เน้นในเรื่องการพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” เริ่มจาก “โมเดลประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคการเกษตร ไปสู่ “โมเดลประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่ “โมเดลประเทศไทย 3.0” ในปัจจุบันที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก และก้าวข้ามไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” โดยประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม”

ผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะสื่อถึงกระบวนการจัดการบริหารที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ากระบวนการดังกล่าวจะนำพาประเทศไทยก้าวไปสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” โดยอาศัยหลักการบริหารแนวคิด ทฤษฎี (Theory) ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม จนกระทั่งเริ่มเห็นเป็นรูปธรรมในลักษณะการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ นโยบาย (Policy) เทคนิค (Technique) ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ อย่างมีศิลปะ มีแบบแผนมีความชำนาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องหรือกลายเป็นแก่นของกระบวนการจัดการบริหารที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” ตามหลักความจริงที่ควรจะเป็น

ความเชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกระบวนการจัดการบริหาร Thailand 4.0

Sakda, Marasti. [22] โดยทฤษฎีแล้วเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

ทั้งในการพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน [23] ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้ (1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต [7] เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสาย

กลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน (3) คำนิยาม ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ [23] ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (4) เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น [25] ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่นำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (5) แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและสามารถพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ ความรู้และเทคโนโลยี

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง [12]

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักความพอประมาณ (Adequacy) หมายถึง ความพอประมาณในทุกอย่าง ความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นให้เดือดร้อน การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยใช้ความพอประมาณ (Moderation) มี 5 ประการ ดังนี้ 1) ความพอดีที่จิตใจ หมายถึง จิตใจมีความเข้มแข็งพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพอดีที่ทำให้ตนเองมีสุขผลิตสินค้าและบริการด้วยจิตใจที่ตรงใจใส่ในสิ่งที่ทำ ทำในศักยภาพและกำลังที่มีไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีจิตสำนึกที่ดี ไม่ละโมภ เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม เมื่อรู้วาทพพร่องทางใดก็ให้รู้จักเติม (Fulfilled) ในการเพิ่มความสุขในจิตใจ เมื่อค้นพบความพอดีแล้วต้องรู้จักบอกต่อ ต้องรู้จักแบ่งปัน 2) ความพอดีด้านสังคม หมายถึง ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างพลังทางสังคมและการสร้างความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคมตามมา เช่น การรวมกลุ่มของสังคมที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกัน อาทิ กลุ่มเพาะปลูกข้าว

กลุ่มประมง กลุ่มมันสำปะหลัง เป็นต้น เพื่อสร้างความสมดุลให้กับสังคม 3) ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบและเกิดความยั่งยืนสูงสุด กล่าวคือ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาดโดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย 4) ความพอดีด้านเทคโนโลยี หมายถึง รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน กล่าวคือ โลกเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วหรือยุคทองทางด้านเทคโนโลยีอย่างมากกระบวนการการผลิตทางเทคโนโลยีได้เพิ่มมากขึ้น กระบวนการต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเจริญเติบโตประชาชนในประเทศทุกกลุ่มอาชีพต้องเรียนรู้และเข้าใจ 4 ประการ 1) ความเข้าใจพื้นฐานทางข้อมูล (Basic information) 2) การให้ความรู้ด้านเทคนิค (Technical education) 3) การประเมินผลด้านเทคโนโลยี (Assessment of technology) 4) อนาคตของ

เทคโนโลยี (Outlook) หรือต้องเรียนรู้เครื่องจักรกลพื้นฐานที่เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการผลิตวัตถุดิบ เช่น เครื่องจักรกลพื้นฐาน , เครื่องยนต์ และเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ 5) ความพอดีด้านเศรษฐกิจ หมายถึง เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตตาภาพและฐานะของตน [17] เข้าใจระบบวิธีคิดและความเข้าใจแนวทางตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนทางการเงิน การลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ การประหยัดและอดออม การมีส่วนร่วมของ สมาชิกในครัวเรือน การจัดการความเสี่ยงและควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในครัวเรือน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและให้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กล่าวคือ การมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคต และมีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ [2] โดยสรุป ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีสำหรับตนเอง และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ยกตัวอย่าง การผลิตข้าวของเกษตรกรในอดีตและปัจจุบันเป็นการผลิตจำนวนมากเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเหลือกินแล้วขาย ๆ ก็ขายพร้อม ๆ กัน ทำให้ราคาข้าวตกต่ำเนื่องจากผลผลิตข้าวล้นตลาด การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่ Thailand 4.0 คือเกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนควรปลูกและผลิตผลผลิตที่พอดีพอประมาณ เน้นการผลิตที่ออกมาให้มีคุณภาพที่ดี เน้นกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ [26] โดยใช้หลัก PDCA. หรือที่เรียกว่าวงจรเดมิง (Deming cycle) หรือวงจรชูฮาร์ต (Shewhart cycle) คือ วงจรการควบคุมคุณภาพ 1) การวางแผน (Plan) คือ การทำงาน ซึ่งเราต้องรู้ว่า เราจะให้ใครทำ (Who) ทำอะไร (What) ทำที่ไหน (Where) ทำเมื่อไหร่ & มีเวลาเท่าไร (When) ทำอย่างไร (How) ภายใต้งบประมาณเท่าไร (How much) ให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Purpose) 2) การลงมือทำ (Do) คือ เกษตรกรต้องมีกำลังคนที่จะทำ และจัดเตรียมทรัพยากร เครื่องมือ เครื่องจักรให้เพียงพอต่อการดำเนินงานให้ดีขึ้นก่อนที่จะดำเนินการลงมือทำ (Do) ถ้าเกิดปัญหาขึ้นหน่วยงานของรัฐต้องมีวิธีการสื่อสาร (Communication) ให้เกษตรกรหรือผู้ผลิตเข้าใจ หน่วยงานของรัฐต้องสร้างสิ่งจูงใจให้เกษตรกรอยากทำงาน(ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ) (Motivation) และหน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา (Consulting) 3) การตรวจสอบ (Check) คือ เกษตรกรต้องมีการตรวจสอบทุกกระบวนการผลิต

ให้ตรงตามมาตรฐาน สามารถเช็คหาต้นทางได้ ต้องมีกลไกในการควบคุม (Control) และต้องดำเนินการ ติดตาม การตรวจสอบงาน และควบคุมผลงาน อย่าง ต่อเนื่อง (Continue) 4) การปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้น (Act) คือ เกษตรกรจะต้องทำการปรับแผนงาน (Adjust plan) โดยเน้นในประเด็นวิธีการ (How) เพื่อที่จะพัฒนาผลผลิตต่อไปไม่สิ้นสุด (Action to improvement) เมื่อมีกระบวนการจัดการที่ดีแล้ว ลำดับต่อไปคือ การผลิตแบบครบวงจร ไม่ใช่ใช้สารพิษ มีกิจกรรมทำตลอดปีแล้วสร้างกลุ่มหรือรวมกลุ่มอาชีพในการแปรรูปผลผลิต แบบสหกรณ์ในทุกระดับ

2. หลักความมีเหตุผล (Rationality) หมายถึง การพิจารณาที่จะตัดสินใจดำเนินงานใด ๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด เพื่อให้การตัดสินใจดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผลเกิดประโยชน์และความสุข โดยปราศจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยใช้ความมีเหตุผล (Rationality) มี 5 ประการ ดังนี้ 1) ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีวิต กล่าวคือ ประชาชนต้องดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ 2) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต เกษตรกรต้องยึดมั่นในการทำมาหากิน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น 3) ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง 4) ไม่หยุดนิ่งที่หาหนทางในชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก 5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งชั่วร้ายให้หมดสิ้นไป ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวเองทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูนรักษาความดี ที่มีอยู่ให้คงงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยสรุป ความมีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาการตัดสินใจอย่างถี่ถ้วน มีเหตุ มีผล โดยพิจารณาจากบริบทแวดล้อมของตนเอง

ยกตัวอย่าง รัฐบาลต้องหาสาเหตุของการติดอยู่ในกับดักดังกล่าวก่อนด้วยหลัก เหตุ และ ผล กล่าวคือ หากกล่าวถึงใน

ส่วนของกระบวนการผลิต โดยส่วนมากมักจะใช้หลักการ 4M 1E เป็นกลุ่มปัจจัย (Factors) เพื่อจะนำไปสู่การแยกแยะสาเหตุต่างๆ ซึ่ง 4M 1E นี้มาจาก 1) Man หมายถึง คนงาน หรือกลุ่มเกษตรกร หรือบุคลากร 1) Machine หมายถึง เครื่องจักรหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก 3) Material หมายถึง วัตถุดิบหรืออะไหล่ อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ในกระบวนการ 4) Method หมายถึง กระบวนการทำงาน 5) Environment หมายถึง สภาพสถานที่ กล่าวคือ ในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะขาดแคลนประชากรวัยทำงาน โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลงและประชากรวัยหนุ่มสาวไม่ทำการเกษตร นอกจากนั้นเครื่องมือในการทำเกษตรยังมีราคาแพงเพราะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ วัตถุดิบหรือเมล็ดพันธ์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในภายใต้ลิขสิทธิ์ของบริษัทเอกชน ประชาชนต้องซื้อเมล็ดพันธ์ในราคาที่สูง ทำให้กระบวนการทำการเกษตรเปลี่ยนไปจากการผลิตเพื่อบริโภคมาเป็นผลิตให้ได้มาก ๆ เพื่อการค้าในขณะที่ผู้ผลิตคือ ตัวเกษตรกรกับยากจนลง แต่พ่อค้าคนกลางกับร่ำรวยขึ้น นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยด้านอากาศ สถานที่บางครั้งไม่เอื้ออำนวยต่อผลผลิตของเกษตรกร การก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 ในเรื่องคนทำการเกษตร รัฐต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรวัยหนุ่มสาวตระหนักถึงคุณค่าความเป็นเกษตรกร เช่น รัฐมีมาตรการอย่างไรที่จะสามารถช่วยให้ประชากรวัยหนุ่มสาวที่จบปริญญาตรีหรือจบทางด้านเกษตรมาทำงานเกษตรและมีรายได้เท่ากับหรือใกล้เคียงกับค่าแรงที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันและต้องได้รับรายได้ดังกล่าวทุกเดือน ถ้ารัฐทำได้ก็สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ส่วนเรื่องเครื่องจักรนั้นประเทศไทยต้องคิดค้นนวัตกรรมเครื่องจักรที่ราคาถูก เพื่อมาใช้ทดแทนแรงงานคนและเพิ่มผลผลิต ส่วน Environment นั้น รัฐบาลต้องประชาสัมพันธ์ถึงการจัดโซนนิ่งในการผลิตพืชผลทางการเกษตรและส่งเสริมให้ความรู้ชีวิตใหม่ ๆ กับเกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิด และรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปจากการจัดโซนนิ่ง

3. หลักการมีภูมิคุ้มกัน (Immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล หรือการ

สร้างภูมิคุ้มกันพื้นฐานที่ทุกคนควรมี การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยใช้การมีภูมิคุ้มกัน (Immunity) มี 2 ประการ ดังนี้ 1) ภูมิปัญญา (Wisdom) : มีความรู้ กล่าวคือ เกษตรกรต้องยกระดับความรู้ของตนเองเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนภูมิปัญญา โดยการรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บ และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและด้านคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มพลังและศักยภาพในการจัดการ ประยุกต์ใช้ความรู้ ในการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้เชี่ยวชาญ รอบคอบ (Carefully) และระมัดระวัง 2) ภูมิธรรม : ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทนและแบ่งปัน

โดยสรุป การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง ระบบการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและผลของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นอยู่แล้วและที่กำลังเผชิญอยู่ หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะอันใกล้และในระยะไกล

ยกตัวอย่าง การก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 เกษตรกรควรหันมาผลิตผลิตผลที่มีคุณภาพ มีการรวมกลุ่มที่มาจากสมาชิกโดยการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นควรเป็นกลุ่มที่มีอยู่ทุกระดับตั้งแต่ชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัดและระดับประเทศ เพื่อเป็นช่องทางการระบายสินค้าของเกษตรกรสู่ผู้บริโภคโดยตรง เกษตรกรต้องหันมาทำการเกษตรผสมผสาน หลากหลาย เช่น ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ขายส่งให้กลุ่ม ๆ มีระบบการจัดสวัสดิการของกลุ่มและกลุ่มต้องสร้างเครือข่ายและขยายเครือข่ายทางสื่อต่าง ๆ “ ยิ่งแชร์ ยิ่งได้ ” เช่น Facebook , Line เป็นต้น

4. หลักความรู้ (Knowledge) เงื่อนไขความรู้เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ จุดเริ่มต้นของความรู้อยู่ที่รู้สึก รู้กว้าง รู้จริง และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากวิชาการต่าง ๆ นั้นมาวางแผนและ ดำเนินการได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยใช้หลักความรู้ (Knowledge) มี 2 ประการ ดังนี้

1) เข้าใจองค์ความรู้ คือ ความรอบรู้ในวิชาชีพที่ทำงานเกิดความชำนาญแล้วสามารถถ่ายทอดได้ หรือไม่รู้ก็ต้องค้นหาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคคลที่รู้ 2) เข้าใจกลวิธีพลิกแพลง โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ สามารถประยุกต์ความรู้ที่มีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง โดยสรุป เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การเข้าใจองค์ความรู้ทางวิชาการต่างๆ แล้วเชื่อมโยงองค์ความรู้เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบแบบแผนและรอบครอบ

ยกตัวอย่าง การก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 อาชีพชาวนาต้องมีความรู้อะไรบ้าง เช่น รู้เรื่องพันธุ์ข้าว รู้ฤดูกาลเพาะปลูก รู้ธรรมชาติของข้าว รู้ว่าข้าวเป็นพืชบกไม่ใช่พืชน้ำ รู้กระบวนการต่าง ๆ ในการเตรียมดิน การให้ปุ๋ย การให้น้ำ ฯลฯ เล่านี้เป็นความรู้ที่ต้องทราบ เมื่อมีความรู้แล้วจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาตามสถานการณ์ เช่น ปีไหนฝนแล้งต้องทำอย่างไร ให้น้ำแบบละอองโดยใช้สปริงเกอร์ก็ได้ไม่จำเป็นต้องให้น้ำมาก เพราะธรรมชาติของข้าวไม่ต้องการน้ำมาก แต่อย่าให้ขาดน้ำก็พอหรือปลูกในกระถางก็ได้ นี่คือการประยุกต์ใช้ความรู้ มีการวางแผน และสืบทอดวัฒนธรรม

5. หลักคุณธรรม (Morality) เงื่อนไขคุณธรรมจะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือการตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 โดยใช้หลักคุณธรรม (Morality) มี 2 ประการ ดังนี้ 1) คุณธรรมประจำตน (Self- management) หมายถึง ตระหนักในคุณธรรม คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร 2) คุณธรรมต่อสังคม (Social management) หมายถึง การคล่องตัวให้เป็นแบบอย่างและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม และคำนึงผลกระทบที่มีต่อสังคมภายนอก และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม โดยสรุป เงื่อนไขคุณธรรมเป็นหลักของความดีความงามประจำตน ที่แสดงออกถึงความถูกต้องทางการกระทำ ทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละ

บุคคล ซึ่งประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมให้เกิดความรักสามัคคี

ยกตัวอย่าง การก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง Thailand 4.0 เกษตรกรต้องพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ ระเบียบ ประณีต เอาใจใส่ทุกขั้นตอน เพื่อให้ห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรปลอดภัย ไร้กังวล นำเชื่อถือปลอดภัยทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

สรุป

ประเทศไทยจะก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง จำเป็นต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ รวมถึงระดับรัฐบาลในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางสร้างความเข้มแข็งจากภายใน นั่นคือภาคเกษตรกรรม เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและเป็นประเทศที่ได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ ภูมิเศรษฐศาสตร์และภูมิรัฐประศาสนศาสตร์ ภายหลังการรวมตัวกันในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน กระบวนทัศน์การพัฒนา Thailand 4.0 นั้นจำเป็นต้องเสริมความเข้มแข็งให้ภาคเกษตรจากภายใน หรือ “ระเบิดจากข้างใน” ด้วยการส่งเสริมความเข้มแข็ง คือ การเกษตรประณีต การผลิตสมดุล การแปรรูป การพัฒนาตลาด และเชื่อมต่อเครือข่ายผู้ผลิต เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา Thailand 4.0 ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีคุณธรรม จริยธรรมและไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นเดือดร้อน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Thesarin, Bowon. (2016). **Thailand 4.0**. [Online] <http://www.admissionpremium.com/news/1377> [8November 2016]
- [2] Chaipattana Foundation. (2016). **The New Theory**. [Online]<http://www.chaipat.or.th/> [8 November 2016]
- [3] Moninhwang, Kunya. (2008). **Sufficiency Economy Philosophy with Small and Medium Business**. Research Report of the National Research Council Funding.

- [4] Ministry of Agriculture and Cooperatives.(2016). **Agrarian Sage of the Land, Major Agricultural Philosopher on the Sufficient Economy.** [Online] www.moac.go.th/helpcenter/ewt_news.php?nid=4104 [5 November 2016]
- [5] Online manager.(2014). **Fight drought with love “Gold wedge” The Live Museum in Buriram.** [Online] <http://www.manager.co.th/Science/ViewNews.aspx?NewsID=9570000128330>[4 November 2016]
- [6] Kenaphoom, Sanya (2016). “Analysis of Sufficiency Economy Philosophy : Connectivity with Practices of Another Theory”. **Journal of Maharakham Rajabhat University (Humanities and Social Sciences)**, 10 (2) : May - August. Page. 72.
- [7] Guba, E.G. (Ed.) (1990). **The Paradigm dialo@.** Newbury Park, CA : Sage.
- [8] Phailai, Suphat. (2013). **Development Paradigm for Self-Reliance of Inpeang Network in the Province Group of Sakon Nakhon, Udon Thani, Kalasin and Mukdahan.** Ramkhamhaeng University.
- [9] Kuhn, Thomas S. (1996). **The Structure of Scientific Revolutions.** 1996. Third Edition, Enlarged. Chicago : The University of Chicago Press
- [9] Juengsathiensab, Komart. (2007). **Health Dimension: New Paradigm to create a Healthy Society.** Bangkok : Bureau of Social and Health Research.
- [10] Wasee, Prawed. (2007). **Thai Health Paradigm Shift in the Healthy Dimension: New Paradigm to Create the Healthy Society.** Bangkok : Bureau of Social and Health Research.
- [11] Somboon, Weera. (2007). **Thai Health Paradigm Shift in the Healthy Dimension: New Paradigm to Create the Healthy Society.** Bangkok : Bureau of Social and Health Research.
- [12] Phongphit, Seree. (2010). **Hundred Words to Know.** Bangkok : Chareonwit Printing.
- [13] Ngamwittayaphong, Arasri. (2006). **Learning Process in Thai Society and Change: From the Rural Community Age to Modern Development.** Bangkok : College of Social Management.
- [14] Deming, W. Edwards. (1986). **Out of the Crisis. MIT Center for Advanced Engineering Study.** ISBN 0-911379-01-0.
- [15] Jarungkietkul, Suwithida. (2011). **Research Report on the Future of the Social Learning Model for Shifting the Positive Paradigm for Communities.** Department of Lifelong Education, Faculty of Education Chulalongkorn University.
- [16] Social Development Club. (1991). **Social Theory.** Bangkok : Social Development Club, Faculty of Social Development, National Institute of Development Administration, น. 7-8.
- [17] Michael Oakeshott.(2004) **“What is Political Theory,” in Michael Oakshott.** What is History? And Other Essays. (Michael Oakeshott: Selected Writings) (v. 1). Luke O’ Sullivan (ed.) UK : Imprint Academic, p. 391.
- [18] Royal Academy. (2003). **Dictionary of Royal Academy 1999.** Bangkok : Nanamee Book Publication.
- [19] Ophithakcheawin, Sarot. (2007). **Strategic Management.** Bangkok : McGill Hill Publishers.
- [20] Thunprayoon, Pranee. (1999). **Marketing Management.** Bangkok: Theera Film and Cytex.
- [21] Wikipedia, the Free Encyclopedia. (2016). **Public**

- policy.** [Online] [https://th.wikipedia.org/wiki/\[8 November2016\]](https://th.wikipedia.org/wiki/[8 November2016])
- [22] Sakda, Marasri.(2014). **Role of school administrators on the Promoting the Sufficiency Economy Philosophy in Opportunity School, under the Office of the Primary Education Area, Suratthani, Area 2.** Surat Thani Rajabhat University.
- [23] Muksika, Naratthawan.(2014). "Relationship between household account recording efficiency and Quality of living according to Sufficiency Economy Philosophy of farmers in Mahasarakham province." **Journal of Burapha University of Commerce**, 9 (1) : 1 January-June, 45-56
- [24] Mueang-ngam, Pratheeb. (1999). **Application of Philosophy of Sufficiency Economy of Personnel in Chulabhornrajawittayalaya School.** Petchaburi: Independent Study of Kasetsart University.
- [25] Sridaromon, Ukrit. (2013). "Management of Thai Household Economy According to Sufficiency Economy Philosophy". **Journal of Mahasarakham Rajabhat University (Humanities and Social Sciences)**, 7 (3) : September-December, 90.
- [26] Theaphueng, Auebun. (2010). **Strategy for Developing Jajabhat University Students Based on the Philosophy of Sufficiency Economy.** Ph.D. Thesis. Department of Policy, Management and Educational Leadership. Chulalongkorn University.